

## REŠEVANJE PROBLEMA ALKOHOLIZMA V SVETOVALNICI ZA ALKOHOLIZEM

**OSADJE PROBLEMA ZASVOJENOSTI  
Z ALKOHOLOM V SLOVENIJI**

Slovenija sodi med tako imenovane »moke kulture«, kar pomeni, da je pri nas že tradicionalno prisotno uživanje alkoholnih pijač. Za take mokre kulture je značilen ambivalentni odnos do alkohola. Na eni strani gledajo na alkohol kot na splošno koristno substanco, na drugi strani pa kot zdravju izredno nevarno in škodljivo. Ta dvojnost se kaže v ignoriranju problema alkoholizma in v netolerantnem odnosu do alkoholikov in njihovih družin, delno pa tudi do zdravljenih alkoholikov. Zdi se, da je družba svojo nemoč pred problemom alkoholizma sublimirala v prikrito agresivni in moralistični odnos do ljudi v stiski zaradi čezmernega pitja. Strah pred stigmatizacijo pri ljudeh s problemi čezmernega pitja in članih njihovih družin pa le še dodatno otežuje njihov položaj.

Človek, zasvojen z alkoholom, in družina v krizni situaciji zaradi čezmernega pitja alkohola družinskega člana potrebujeta pomoč in dobre, pravilne informacije o možnostih reševanja iz nastale zagate. Pristop socialnega dela do problema zasvojenosti in dosedanje uspešne praktične izkušnje pa potrjujejo potrebo po alternativnem, socialnem pristopu do problema zasvojenosti z alkoholom. Na tem mestu ne mislimo zgolj na zagotavljanje materialne pomoči in druge spremljajoče dejavnosti socialnega dela v akutni ali kronični fazi zasvojenosti z alkoholom, ampak na kompleksno reševanje problema.

**SOCIALNODELAVSKI PRISTOP  
K PROBLEMU ČEZMERNEGA PITJA  
ALKOHOLA JE PRISTOP »MOČI«**

Zlorabe, travme, bolezni, konflikti povzročajo motnje in poškodbe, hkrati pa so lahko tudi izziv in vir novih možnosti. Če pa je posameznik obravnavan kot žrtev, ki je fiksirana v določeno vlogo,

ji je s tem odvzeta ali zmanjšana motivacija za rešitev problema. Socialni delavec v vlogi svetovalca vidi pri ljudeh v stiski zaradi alkohola posameznike z edinstveno življenjsko zgodbo, ki so se skozi travmatične dogodke veliko naučili, osvojili določene veščine, zgradili obrambne sisteme, ki so jim pomagali preživeti v psihosocialnih stiskah. Njihova možnost, da bodo enkrat pozneje ravno zaradi prebolelih travm bolje funkcionirali od ostalih, ki niso izkusili še nič takega, je stvarna.

Pristop »moči« je torej izziv, da pogledamo, kako so ljudje do sedaj v življenju urejali svoje probleme, kajti oseba, družina ali skupnost imajo vedno določene vire, modrost in znanje, ki jih je treba vedno znova odkrivati, jih upoštevati in ugotoviti potencialne, ki jih imajo, da bi lahko s njihovo močjo bolje okrevali in dosegli zastavljene smiselne cilje. Urejanju alkoholizma se torej v kontekstu socialnega dela ne opira na prepoved pitja alkohola in določenih oblik vedenja, povezanih s pitjem, ali na strogem kontroliranju vzdržnosti kot v medicinskem modelu pri nas, ampak na »opolnomočenju« zdravih potencialov družine ali posameznika, ki ima probleme zasvojenosti z alkoholom. To ne pomeni, da ne upoštevamo spoznanj alkoholološke vede, ampak jo v našem pristopu bistveno dopolnjujemo.

**SVETOVALNICA ZA LJUDI V STISKI  
ZARADI ZLORABE ALKOHOLA  
V LJUBLJANI**

Program svetovalnice za ljudi v stiski zaradi zlorabe alkohola je odgovor na novo nastale razmere. Socialni delavci in psihologi, ki smo bili pred desetimi leti ali več zaposleni na centrih za socialno delo na področje zasvojenosti, smo se dnevno soočali s problemi čezmernega pitja, ponujali smo informativno svetovanje in materialno pomoč zasvojenim z alkoholom in njihovim družinam. Mnogi pa smo delali tudi v rehabilitacijskih skupinah

zdravljenih alkoholikov, imenovanih KZA. Zadnja leta pa so se programi pomoči zasvojenim kljub velikim potrebam krčili na račun širjenja drugih programov in novih vlog centrov za socialno delo. Nastala situacija je bila izhodišče za vzpostavitev programa svetovalnice, in sicer pod okriljem socialnega foruma za zasvojenosti in omame in Inštituta Antona Trstenjaka in v sodelovanju z društvom zdravljenih alkoholikov Bežigrad. Pred šestimi leti pa smo začeli udeleževati kompleksni socialni pristop do problemov čezmernega pitja.

Program je v prvi vrsti namenjen ljudem v stiski zaradi lastne zasvojenosti, zasvojenosti partnerja, družinskega člana ali kakega drugega svojca. Namenjen je tudi informiranju strokovnih delavcev, ki delajo v prosveti, zdravstvu in sociali. Posebnih pogojev za vključitev v program ni, biti mora le volja in motivacija ter odločitev za razreševanje zagat, v katerih se je znašel posameznik ali družina.

Svetovalnica za ljudi v stiski zaradi zlorabe alkohola pokriva raznolike potrebe uporabnikov. Njeno ponudbo predstavlja v preglednici na desni.

Program sofinancira ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, delno pa ga finančno podpira tudi mesto Ljubljana.

Prizemljenost, aktualnost, fleksibilnost in javna finačna podpora so nujni spremljevalci uspešnosti programa.

Delo svetovalnice za ljudi v stiski zaradi zlorabe alkohola ponuja kakovostne storitve, kar preverjamo s pomočjo ankete med uporabniki, podatkovne baze o upravljenih storitvah in s pomočjo tedenske evalvacije na strokovnem teamu.

Merimo pa tudi indikatorje, kakor so stopnja socialne ogroženosti, pogostost obiska enega uporabnika, uspešnost svetovanja glede na nadaljnje urejanje uporabnika.

Kompleten evalvacijski postopek enkrat letno je doslej potrjeval upravičenost našega programa, hkrati pa nam omogoča nadaljnji razvoj. Program sproti prilagajamo potrebam uporabnikov na eni strani in našim strokovnim in finančnim možnostim na drugi. Zaenkrat še nimamo redno zaposlenih strokovnjakov, pomagamo si tudi s prostovoljnimi delom, kar pa je kratkoročna rešitev.

Alkoholizem je eden izmed večjih problemov pri nas. Socialni sistemi pomoči so zaradi celostnega pristopa k problemom zasvojenosti dobra alternativa in dopolnitev obstoječim programom. Svetovalnica za alkoholizem v Ljubljani ponuja ljudem, ki so zasvojeni z alkoholom, in družinam v krizni situaciji informacije o možnostih reševanja iz nastale zagate, kakor tudi celostno socialno nematerialno pomoč. Prizemljenost, aktualnost in fleksibilnost so trije med seboj povezani faktorji, ki zagotavljajo uspešen razvoj programa in morda tudi spodbudo socialni sferi, da odločneje odgovarja na sedanje potrebe ljudi.

*Ksenija Ramovš, Irena Majzelj Usenik*

SVETOVALNICA ZA LJUDI V STISKI  
ZARADI ZLORABE ALKOHOLA  
V LJUBLJANI

Program svetovalnice za ljudi v stiski zaradi zlorabe alkohola je odzov na novo nastalo razmerje med socialni delavci in psihologi, ki smo bili pred desetimi leti še zaposleni na centru za socialno delo na področje zasvojenosti, smo se dnevno soočali s problemom čezmernega pitja, ponujali smo informativno svetovanje in materialno pomoč zasvojenim z alkoholom in njihovim družinam. Mnogi pa smo delali tudi v rehabilitacijskih skupinah

SOCIALNODELAVSKI PRISTOP  
K PROBLEMU ČEZMERNEGA PITJA  
ALKOHOLA JE PRISTOP «MOČI»

Zlorabe, travme, bolezn, konflikti povzročajo močnejše in boljše, izkušnje pa so lahko tudi izvir in vir novih možnosti. Če pa je posameznik obravnavan kot žrtev, ki je likvidna v določeno vlogo,

Preglednica: Ponudba svetovalnice

<i>vrsta programa</i>	<i>pot za doseganje ciljev programa</i>
Informiranje javnosti o fenomenologiji zasvojenosti.	Oglaševanje v medijih: obveščanje javnosti o problematiki alkoholizma.
Informativno svetovanje ljudem, ki dvomijo o svojem odnosu do alkohola.	Verbalni in pisni vprašalniki za analizo svojega odnosa do alkohola.
Informativno svetovanje ljudem, ki so v stiski zaradi lastnega odnosa do alkohola ali zaradi pitja koga od svojcev, prijateljev.	Informacije, verbalni in pisni vprašalniki za analizo težave.
Partnerski in družinski svetovalni pogovori.	Ugotavljanje pričakovanj in potreb uporabnika oziroma družine, iskanje virov »moči« za reševanje stiske in strokovni suport pri sprejemanju odločitev.
Organiziranje socialnega suporta v obliki »urgentnih skupin za samopomoč«.	Če se pojavi med svetovanjem akutna stiska, tedaj strokovni delavec po skupni presoji organizira urgentno skupino za samopomoč: poveže določeno število ljudi, ki imajo podobno izkušnjo in ki so jo pomagajoči že uspešno prebrodili.
Napotitev v ustrezen sistem pomoči po izboru uporabnika.	Seznanjanje z obstoječimi modeli pomoči in samopomoči, ki so namenjeni ljudem v stiski in njihovim svojcem zaradi težav čezmernega pitja alkohola.
Socialno urejanje zasvojenosti z alkoholom v enoletnem programu.	Socialno urejanje alkoholizma poteka v skupini do 12 uporabnikov. V program so vključeni ljudje s težavami zaradi čezmernega pitja in njihov najžji svojec oziroma prijatelj. V programu uporabljamo sistemsko, realitetno terapijo, logoterapijo, psihodramo in druge načine osvetlitve stanja, pridobivanja uvida in preokvirjanja življenjske zgodbe.
Informacije o preprečevanju zasvojenosti pri mladih.	Informiranje o sprejemljivem uživanju alkohola po polnoletnosti in suport zdravim potencialom mladostnika.

Vsega se vključujejo ljudje v situaciji, ko so iskali priložnostno vas molčeviti, da bi konac življenja dočakali doma. Zaradi mnogih psihosocialnih vzrokov, ki jih z seboj nosi institucionalizacija, se stavi tava v stanju, ki mora narediti vse, da bi lahko človek vstal sam dje v domačem okolju. Toda kljub najboljši negi jih bo vedno nekaj bolj siljenih posekati rešev v domu za stare ljudi.

V večini primerov se ljudje odločajo za življenje v domu, ko ni več nobene izbire in je odhod od doma bolj ali manj. In ko je človek v stiski, pokliče prijatelja ali vas, kaj, kar bo nekoliko nadomestilo tava, kar zapuša v svojem dotrdanem življenju. Želi si, da bi imel svoj kotiček, v katerem bi lahko bil sam, kadar bi hotel, in bi lahko odšel na navedeno, kadar bi čutil potrebo. Takih svetovcev, ki bi dobili enoposteljno sobo, je v Sloveniji le 20%. Točko enoposteljnih sob namreč presunjejo naše domače kapešice. Razlike med stari ljudmi, ki so pred odhodom v dom, pa kažejo, da si takega intimnega prostora,

Alkoholizem je problem, ki mu današnja družba namreč dosti premalo pozornosti. Le redki alkoholi najdejo pot v programe zdravljenja in urejanja. Večina od njih namreč po peti razkroji. Za nekateri med njimi, ko dosežejo neodzdravljivo fazo, svoji ali socialne službe poiščejo nastanitev v domovih za stare ljudi. Danes vemo, da je to za alkoholiča je lahko v stiski, zlasti pa za družbo, ker se na ta način le malo odločimo, ta pa je kljub temu, da je s svojim vedenjem zapretil družino in zaposlitev, le vedno človek z vsemi pravicami in dovoljen dostojanstvom.

Negativni ljudi alkoholiča so nevezani kako alko človeka z zdravstvenimi težavami, se posrebi pa so pri njem prizadeta čustva, zavest in odločanje. Pozornemu opazovalcu ne ostane skrivno, da so to ljudje brez pristnih medicinskih odnosov. Nima jo nikogar, za koga bi živeli, in nikogar, ki bi živel za njih. So zapleti in nimajo nikakršnega občutka za sočloveka. Zlasti pričakujejo, da so jim drugi